

מ"י 53905/06/15 - דניס סולוביוב נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

04 ינואר 2016

מ"י 53905-06-15 מדינת ישראל נ'

סולוביוב

בפני כב' השופט ירון גת

דניס סולוביוב

המבקש

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

נוכחים:

ב"כ המשיב: רב פקד יגאל שניידר

ב"כ המבקשת: עו"ד רוי גבריאלי ועו"ד אפנאן חליפה

[פרוטוקול הושמט]

החלטה

לפניי בקשה לפסיקת פיצוי בגין מעצר שווא לפי סעיף 38 א' לחוק סדר הדין הפלילי [סמכויות אכיפה - מעצרים], התשנ"ו - 1996 [להלן: "חוק המעצרים"].

המבקש נעצר ביום 24.06.2015 בשעות הבוקר וזאת בחשד לביצוע עבירה של העלבת עובד ציבור.

על פי בקשת המעצר, המבקש נעצר לאחר שהסתובב עם תחתונים ברחוב ולאחר ששוטרים פנו אליו, הוא כינה אותם "נאצים".

לאחר מעצרו הובא המבקש לתחנת המשטרה, שם הציע לו הקצין הממונה להשתחרר בתנאים הבאים:

חתימה על התחייבות עצמית, חתימה על ערבות צד ג' והרחקה מתחומי הערים חולון ובת ים.

המבקש לא עמד בתנאי השחרור שהוצעו לו בתחנה ועל כן לא הצליח להשתחרר. מעיון בתיק החקירה עולה כי מוקד הקושי של המבקש נבע מחוסר יכולתו להשיג ערבות צד ג' מן הטעם כי הערבה הפוטנציאלית היחידה היא אימו אשר היא מבוגרת ומתגוררת בצפון.

מתיק החקירה עולה כי נעשו נסיונות לאתר את האם על מנת שתחתום על ערבות צד ג', אך אלו לא צלחו.

לאחר שהמבקש לא הצליח לעמוד בתנאי השחרור שהוצעו לו, הורה הקצין הממונה על הותרתו במעצר במהלך הלילה ועל הבאתו לדיון בבית המשפט למחרת.

אכן יום למחרת הובא המבקש לדיון בבית משפט זה, כאשר המשיבה מבקשת לשחרר באותם התנאים שהוצעו על ידי הקצין הממונה יום קודם לכן.

בהחלטת בית המשפט מיום 25.06.2015 שוחרר המבקש בתנאים של התחייבות עצמית והרחקה מתחומי העיר חולון בלבד. בית המשפט לא קבע תנאי נוסף של חתימה על ערבות צד ג'. בהחלטה אף נכתב במפורש כי ניתן וראוי היה לשחרר את החשוד כבר בתחנה, אף אם לא הצליח לעמוד בתנאים שהוצעו לו.

על החלטה האמורה לא הוגש ערר, קרי המשיבה השלימה עם העובדה שהמבקש שוחרר ללא ערבות צד ג'.

נתון נוסף שאינו שנוי במחלוקת הוא כי תיק החקירה בעניינו של המבקש נגזז בעילה של חוסר עניין לציבור וזאת עוד ביום 25.06.2015, קרי באותו יום בו התקיים דיון בבית המשפט.

נתון נוסף שיש לציין הוא כי המבקש לוקה בנפשו ונתונים אלו היו ידועים למשיבה כבר בזמן אמת, הן בשל התנהגותו של המבקש במהלך האירוע ועם מעצרו והן בשל העולה מגליון הרישום הפלילי שלו.

המבקש טוען כי לא היה מקום להותירו במעצר לילי וכי על הקצין הממונה היה להפעיל את שיקול דעתו ולוותר על הדרישה לקיום תנאי של חתימת ערבות צד ג' וזאת לאחר שהיה ברור כי המבקש לא יוכל לעמוד בתנאי זה.

לטענת המבקש, מדובר במעצר מיותר, אשר פוגע ללא צורך בחירותו ובכבודו פגיעה חמורה ובלתי מידתית.

בשל כך, מבקש המבקש כי יפסקו לטובתו פיצויים אשר יקחו בחשבון את כל האמור לעיל. לטענת המבקש, בית המשפט מוסמך לפסוק פיצויים לא רק על פי המסגרת המצוינת בתקנות סדר הדין [פיצויים בשל מאסר או מעצר], תשמ"ב - 1982 [להלן: "תקנות הפיצויים"]. לפיכך, מבקש המבקש לפסוק לו פיצוי בסך של 3500 ₪ וכן להורות על תשלום הוצאות לטובת הסניגוריה הציבורית שיועברו לידי המבקש.

המשיבה מתנגדת לבקשה. לטענת המשיבה, המבקש נעצר באופן מוצדק לאחר שהתערטל בפומבי, התנהג בצורה אגרסיבית, העליב את השוטרים, סירב להזדהות וסירב לשתף פעולה עם השוטרים.

לטענת המשיבה, הוצע לחשוד להשתחרר בתנאים בתחנה בתנאים המצוינים לעיל. לטענת המשיבה, מדובר בתנאי שחרור מינימליים שמטרתם להבטיח את הרחקתו מתחומי הערים חולון ובת ים. המשיבה סבורה כי במכלול הדברים, קרי התנהגותו של המבקש, עברו הפלילי והתנהגותו במהלך החקירה, תנאי השחרור שהוצעו לו היו סבירים.

עוד טוענת המשיבה כי המבקש סירב להשתחרר בתנאים שהוצעו לו ובנסיבות האמורות לא היה מקום לשקול הקלה בתנאים או צעד אחר שעשוי היה להביא לשחרורו בפועל של המבקש, וכן היתה הצדקה להותירו במעצר במהלך הלילה ולהביאו לדין למחרת בפני שופט.

לבסוף טוענת המשיבה כי במסגרת בקשת פיצוי לפי סעיף 38 א' לחוק המעצרים, ניתן לפסוק פיצוי רק בהתאם למסגרת המצוינת בתקנות הפיצויים.

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ועברתי על החומר הרלבנטי מתוך תיק החקירה, אני סבור כי דין הבקשה להתקבל בחלקה.

הרקע העובדתי אינו שנוי למעשה במחלוקת, ולכן אין צורך לשוב ולדון בו.

השאלה המרכזית שיש לבחון הינה האם היה על הקצין הממונה לשקול הקלה בתנאי השחרור המוצעים או פעולה אחרת על מנת לאפשר את שחרורו של המבקש בתחנה באותו היום בו נעצר, או שמא פעל הקצין הממונה בצורה סבירה ונכונה כאשר עמד על תנאי השחרור שהוצעו והורה על המשך מעצרו של החשוד במהלך הלילה והבאתו לדין בפני בית המשפט.

אין מחלוקת כי חובתו של הקצין הממונה לשקול את שחרורם של חשודים בתנאים בתחנה, במקרים המתאימים לכך. לא אחת נקבע כי הסמכויות המוקנות לקצין הממונה אינן כוללות רק זכות והרשאה להורות על שחרור בתנאים, אלא הן כוללות גם חובה מנהלית וחוקתית להפעיל שיקול דעת לבחון את שחרורו של חשוד במקרים המתאימים.

אני סבור כי חובתו האמורה של הקצין הממונה כוללת לא רק את החובה לשקול את עצם קביעתם של תנאי שחרור אלא היא כוללת גם חובה לבחון את טיבם של תנאי השחרור המוצעים, את עמידתם בתכלית המעצר והשחרור ואת התאמתם לחשוד וליכולותיו לעמוד בתנאי השחרור. הדברים עולים בבירור מהוראות סעיפים 42 ו-46 לחוק המעצרים.

סבורני כי יש לגזור גזירה שווה מהכללים שנקבעו בפסיקה ביחס לצורך של בית המשפט להתאים את תנאי השחרור לנסיבות המקרה והחשוד, שעה שבית המשפט קובע תנאי שחרור, גם למקרה שבו הקצין הממונה מפעיל את שיקול

דעתו וקובע תנאי שחרור.

לפיכך, אני סבור כי גם הקצין הממונה חייב לקבוע תנאי שחרור שהחשוד יוכל לעמוד בהם מצד אחד, ואשר ישיגו את תכלית המעצר מצד שני.

בהקשר זה ניתן להפנות לפסקי הדין הבאים:

בש"פ 7560/95 הרוש נ' מ"י

בש"פ 284/05 רבי נ' מ"י

בש"פ 9075/96 טופול נ' מ"י

עוד אני סבור כי בדומה לבית המשפט על הקצין הממונה לשקול בכל מקרה המתאים לשחרור את מכלול נסיבות העניין ולרבות: מהות העבירה, עברו הקודם של החשוד, מצבו הכלכלי, יכולתו לעמוד בתנאי הערובה, החשש להמלטות, השלב בו מצוי ההליך וכיו"ב שיקולים רלבנטיים.

על הקצין הממונה למצוא את נקודת האיזון אשר מצד אחד תבטיח את מטרת המעצר והשחרור ומצד שני לא תטיל על החשוד נטל שיתקשה לעמוד בו.

בהקשר זה ניתן להפנות לפסיקה הבאה:

בש"פ 1772/05 רש נ' מ"י

בש"פ 1106/14 מזיג ואח' נ' מ"י

בש"פ 4027/15 דוד לוי נ' מ"י

בהתאם לכללים האמורים, אני סבור כי במקרה דנן, טעה הקצין הממונה בהפעלת שיקול דעתו.

התנאים שהוצעו למבקש בכדי שיוכל להשתחרר אמנם היו תנאים סבירים מלכתחילה ואולם לאחר שהוברר לקצין הממונה כי המבקש לא יוכל לעמוד בתנאי של המצאת ערב צד ג', היה על הקצין הממונה להפעיל את שיקול דעתו ולהורות על ביטול תנאי זה או לחילופין על מתן ארכה לקיום תנאי זה לאחר שחרורו של המבקש בפועל. אני סבור כי במקרה דנן מטרתם של תנאי השחרור היתה בעיקר וידוא הרחקתו מהמקום וכן הבטחת התייצבותו להמשך הליכים.

אני סבור כי בשים לב לטיב העבירה ולעברו הנפשי של המבקש יכול היה הקצין הממונה להעריך עוד באותו המועד כי

הסיכוי שאכן ימשכו ההליכים ויוגש כתב אישום כנגד המבקש, הינו סיכוי נמוך. העובדה שתיק החקירה נגזר יום למחרת המעצר, מלמדת על כך יותר מכל, שכן יש להניח שתיק החקירה נגזר על פי שיקול דעת קצין משטרה מבלי שהעניין הועבר לבחינה מעמיקה יותר על ידי גורם משפטי. אותו שיקול דעת יכול היה להיות מופעל גם על ידי הקצין הממונה בערב המעצר. לפיכך, ברור כי המטרה של הבטחת המשך התייצבות להליכים משפטיים היתה המטרה המשנית בקביעת תנאי השחרור ועל כן לא היה הכרח להתנות את תנאי שחרורו של המבקש בחתימה על ערבות צד ג' לאחר שהוברר כי הוא לא יצליח לעמוד בתנאי זה.

העובדה שהמבקש שוחרר למחרת בבית המשפט ללא צורך בחתימה על ערבות צד ג' והעובדה המשיבה קיבלה החלטה זו ולא עררה עליה, עומדות בסתירה לטענת המשיבה כי מדובר בתנאי מהותי מבחינתה אשר הקצין הממונה לא יכול היה לוותר עליו כתנאי לשחרור.

כמו כן, יש לציין כי ביטול הצורך בערבות צד ג' לא היתה האפשרות היחידה שעמדה בפני הקצין הממונה. הקצין הממונה יכול היה להתנות את שחרורו של המבקש בחתימה על ערבות צד ג' תוך מתן ארכה של 24 שעות לחתימה על ערבות זו. כמו כן, יכול היה הקצין הממונה להורות על העברתו של המבקש לבדיקה פסיכיאטרית וזאת באם היה סבור כי מצבו הנפשי לא מאפשר את החזרתו לרחובות ללא פיקוח והשגחה מתאימים. יש להניח כי אילו המבקש היה נבדק על ידי פסיכיאטר מטעם הפסיכיאטר המחוזי אשר היה סבור כי מצבו הנפשי כרוך בסכנה לציבור, היה שוקל הפסיכיאטר המחוזי להוציא הוראת אשפוז בעניינו של המבקש ובאופן זה המסוכנות היתה מנוטרלת.

אשר על כן, אני סבור כי חרף העובדה שהקצין הממונה הציע לחשוד להשתחרר בתנאים, הקצין הממונה בכל זאת הפעיל את שיקול דעתו באופן חסר ובלתי סביר, שעה שלא בחן אפשרויות אחרות שיאפשרו את שחרורו של החשוד בפועל, תוך שמירה על תכלית המעצר והשחרור, והכל לאחר שכבר היה ברור כי החשוד לא יוכל לעמוד בתנאי של חתימה על ערבות צד ג'.

לפיכך, אני סבור כי יש מקום לשקול פסיקת פיצוי למבקש בהתאם לסעיף 38 א' לחוק המעצרים.

לאחר שהוברר כי תיק החקירה נסגר, זהו המועד הנכון לבחון שאלה זו.

מבחינת היקף הפיצוי שניתן לפסוק במסגרת בקשה שכזו, דעתי הינה כדעת בית המשפט המחוזי בחיפה כפי שהובעה בע"פ 38219-07-15. אני סבור כי לאור מגמת פסיקת הפיצויים במסגרת הליכים פליליים, כפי שהיא באה לידי ביטוי בשורה של פסקי דין, ומהותה למצות את הליך פסיקת הפיצויים במסגרת הפלילית, על מנת לחסוך התדייניות נוספות במישור האזרחי, יש להכיל את אותו הרציונל גם ביחס לפסיקת פיצויים על פי סעיף 38 א' לחוק המעצרים. כמובן שכל מקרה יבחן לפי נסיבותיו וכן ברור כי המסלול הפלילי אינו חוסם את הדרך בפני הגשת תביעה אזרחית ואולם השאיפה צריכה להיות כאמור למיצוי ההליך במסגרת אחת.

אשר על כן, אני סבור כי במסגרת פסיקת פיצויים לפי סעיף 38 א' לחוק המעצרים ניתן לפסוק פיצויים הן בהתאם

לאמור בתקנות הפיצויים והן בגין עילות נוספות כגון פגיעה בשם הטוב, עוגמת נפש וכיו"ב.

כמו כן, אני סבור כפי שסבר בית המשפט בע"פ 38219-07-15 כי קיומו של עבר פלילי לחשוד אין בו כדי לפגום בעצם זכאותו לפסיקת פיצוי בגין מעצר שווא, אם כי יש בו כדי להשפיע על אומדן הפיצוי, במיוחד ברכיבים המתייחסים לפגיעה בשם הטוב וכד'.

סיכומי של דבר - אני סבור כאמור כי יש לקבל את הבקשה באופן חלקי.

מצד אחד, הגעתי למסקנה כי לא היה מקום להותיר את החשוד במעצר לילי וכי אילו הקצין הממונה היה מפעיל את שיקול דעתו באופן מלא ומתאים את תנאי השחרור המוצעים ליכולתיו של המבקש, ניתן היה לשחררו עוד באותו ערב בו נעצר.

לכל אלו, יש השלכה של ממש על הפגיעה בחירותו של המבקש ובמיוחד כאשר מדובר במי שלוקה בנפשו.

מן הצד השני, יש לשקול את העובדה כי הקצין הממונה אכן הציע תנאי שחרור לחשוד אשר מלכתחילה היו תנאים סבירים ולא כללו דרישת הפקדה במזומן. גם אם הקצין הממונה לא הפעיל את שיקול דעתו עד תום באופן שיאפשר את שחרורו של המבקש בפועל, לא ניתן להתעלם מהעובדה כי הקצין אכן הפעיל את שיקול דעתו וקבע תנאי שחרור.

עוד יש לקחת בחשבון כי למבקש יש עבר קודם וכי הוא לוקה בנפשו, כך שלא ניתן לומר כי קיימת פגיעה קשה בשמו הטוב.

באזון בין השיקולים האמורים, ותוך שאני משקלל הן את הפיצויים שניתן לפסוק לפי תקנות הפיצויים והן את יתר רכיבי הפיצויים שיש לשקול בבקשות מסוג זה, אני סבור כי המבקש זכאי לפיצוי כולל בסך של 1500 ₪.

באשר לפסיקת הוצאות - מכיוון שהמבקש היה מיוצג על ידי הסניגוריה הציבורית, כך שלא הוציא הוצאות בעין וכן לא הוצגו לפניי מסמכים להפסדים כספיים קונקרטיים נוספים, כגון אובדן ימי עבודה או הוצאות נסיעה, אינני סבור כי יש הצדקה לפסוק למבקש הוצאות מעבר לפיצויים שנפסקו. כמו כן, אינני סבור כי זהו המקרה המתאים לפסיקת הוצאות לטובת הסניגוריה הציבורית.

אני סבור כי בפסיקת פיצויים בסך של 1500 ₪ למבקש יש כדי למצות את מלוא הפגיעה בזכויותיו של המבקש במקרה דנן.

אשר על כן, אני מחייב את המשיבה לשלם למבקש פיצויים בסך של 1500 ₪ בגין מעצרו שלא לצורך מיום 24.06.2015 ועד ליום 25.06.2015.

ניתנה והודעה היום כ"ג טבת תשע"ו,
04/01/2016 במעמד הנוכחים.
ירון גת , שופט